

plaża z recyklingu

kurator: Arkadiusz Kiernicki

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 18. Międzynarodowej Wystawie Architektury
w Wenecji w 2023 r.

Koncepcja wystawy

Architektura nie jest snem. Nie może zaspokajać Waszych najdzikszych fantazji, ale może przekraczać granice przez nie ustanowione.¹

Gdzie jest granica?

Problemy współczesności są motorem napędowym wszelkich zmian. Niepokój na świecie, zagrożenie zdrowia, trudności w relacjach, problemy gospodarcze – te wszystkie zjawiska doprowadziły w ostatnich latach do pogłębiania nadmiernej eksploatacji środowiska i zmian klimatycznych, których skutki odczuwamy dziś wszyscy. Jaka będzie przyszłość świata? Nie ma życia na ziemi bez ziemi. Problemy związane z dostępnością surowców w sposób szczególny uwydatniają zależność współczesnej architektury i całego sektora budowlanego od zasobów naturalnych. Jednocześnie coraz większym problemem dla obszarów zurbanizowanych są góry odpadów. Jest to szczególne wyzwanie dla całej Europy, której część jest obecnie pochłonięta wojną. Zbliżamy się do granicy, za którą będziemy musieli nauczyć się wykorzystywać zasoby wtórnie, tworząc zamknięty obieg surowców budowlanych a nawet nauczyć się przywracać przetworzone dobra. Obserwacja tej granicy, przestrzeni pomiędzy zaspokajaniem interesów człowieka, a dbałością o Ziemię i środowisko w przyszłości jest podstawowym celem wystawy.

Punkt widzenia zależy od punktu siedzenia. Człowiek vs. Ziemia.

Kompozycja wystawy ukazuje dwa przeciwstawne sobie światy – człowieka i Ziemi. Ich wzajemna zależność leży u podstaw zrozumienia kierunków zachodzących w przyszłości zmian. Wystawa zwraca uwagę na możliwość realizacji potrzeb współczesnego człowieka przy jednoczesnej konieczności zatroszczenia się o środowisko w którym żyjemy. Wskazuje możliwości pogodzenia tych dwóch elementów, znalezienia złotego środka będącego szansą dla przyszłości człowieka na Ziemi.

Plaża z recyklingu. Laboratorium przyszłości.

Manifest tegorocznego Biennale określa wystawę jako rodzaj laboratorium przyszłości. Polski pawilon będzie miejscem, które stworzy przestrzeń dla zrozumienia teraźniejszości i wyobrażenia przyszłości. Przedstawienie problemów i potrzeb współczesnego człowieka oraz Ziemi stanowi pierwszą warstwę. Druga warstwa to moment, kiedy wystawa zmienia się na oczach obserwatorów. Obserwacja rozpadu jednej ze ścian pawilonu - na granicy stref – jest szansą na dostrzeżenie potrzeb człowieka z poziomu Ziemi i odwrotnie. Możliwość ingerencji obserwatorów wystawy w zastany układ oraz transformacja pawilonu w plażę wypełnioną kruszywem budującym ściany, zwraca uwagę jak ważną rolę w przemianach architektury w przyszłości mamy my sami – jej użytkownicy.

¹ Bernard Tschumi, źródło: C. Jencks, K. Kropf *Teorie i manifesty architektury współczesnej*

Streszczenie scenariusza wystawy

Potrzeby i problemy teraźniejszości. Ziemia i człowiek.

Degradacja atmosfery, pustynnienie, dewastacja gleby i zrównoważona gospodarka gruntowa to obecnie główne problemy ziemi. Klimat ulega nieustannym zmianom. Prędkość zachodzących zmian jest zbyt duża i musi zostać zatrzymana.

Architektura stanowi dziedzinę silnie wpływającą na zmiany środowiska. Jednakże posiada również pewien potencjał pozwalający wzbudzać procesy naprawcze. W budownictwie wzrasta wykorzystanie materiałów wtórnych. Większość całościowych koncepcji wpływających na ich rozwój jest nadal w fazie eksperymentu. Architektura przyszłości to architektura elastyczna – zarówno pod względem funkcjonalnym, jak i formalnym

Dwa światy

Wystawa została zaprojektowana z podziałem na dwie podstawowe strefy zestawione naprzeciw siebie: Człowiek i Ziemia. Porównanie tych dwóch światów leży u podstaw koncepcji. Obie strefy posiadają wydzieloną ścianami przestrzeń obserwacyjną. Zanurzenie się w każdym z dwóch światów pozwala na przyjęcie zupełnie nowej perspektywy, nowego spojrzenia na dany temat.

Plaża z recyklingu. Włączyć wszystkich.

Wzajemne przenikanie się światów Ziemi i Człowieka jest z upływem czasu coraz bardziej widoczne. Wystawa również się zmienia. Granica pomiędzy strefą Człowieka a strefą Ziemi zaciera się. W początkowej fazie wystawy możemy obserwować proces jej rozpadu. Budulec ściany przedzielającej obie strefy powoli wydostaje się na zewnątrz. W konsekwencji przebywanie w każdej ze stref pawilonu umożliwi jednoczesną obserwację obu – dostrzegania potrzeb Człowieka z poziomu Ziemi i odwrotnie. Początkowa funkcja pawilonu – elementu architektury – zmienia się przekształcając wewnątrz w plażę wypełnioną pochodzącym z recyklingu ścianami kruszywem. Nowa funkcja stanowi warsztat twórczy dla wszystkich przebywających wewnątrz pawilonu obserwatorów.

Pawilon w pawilonie - aranżacja

Koncepcja wystawy opiera się na budowie wewnątrz pawilonu polskiego prostej konstrukcji ścian wydzielających dwie strefy wystawy. Obserwacja rozpadu granicy tych stref stanowi część zaplanowanej wystawy.

Przestrzeń pawilonu będzie wykorzystana dla działań kuratorskich w formie filmów i słuchowisk wyświetlanych na ekranach, spotkań w przestrzeni projektowanych stref wzbogaconych o dyskusje z udziałem ekspertów w dziedzinie architektury, filozofii czy ekologii, a także oddolnych performansów adaptujących przestrzeń zgodnie z jej ideą w sposób całkowicie dowolny i elastyczny.